

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE
UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING 'ONS LEGER'

ARMEX

Meer dan 100 jaar op de bres voor de krijgsmacht

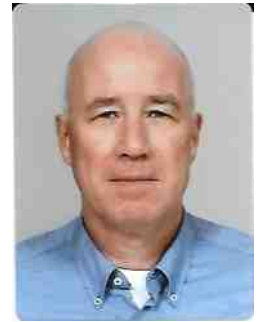

EU en NAVO druk in Middellandse Zeegebied
Ons buitenlandbeleid wordt pragmatischer
Poetin laat zijn misthoorn klinken

Op de Korrel

Verkiezingen

kolonel b.d. drs. A.E. de Rooij

De Amerikaanse verkiezingen van afgelopen november veroorzaakten een schok in de westerse wereld. De media houden sindsdien niet op te schrijven over de *president-elect*, Donald Trump. Ook in dit nummer wordt Trump in drie artikelen genoemd en in één van die drie speelt hij een hoofdrol. Het zou voor de hand liggen in deze column ook over Trump te schrijven. Ik vind dat echter moeilijk. Je kunt immers slechts één ding met een grote mate van zekerheid voorspellen over Trump als president en dat is dat hij onvoorspelbaar zal zijn.

Bovendien liggen de Amerikaanse verkiezingen al weer twee maanden achter ons en over opnieuw twee maanden staan er opnieuw verkiezingen op het programma. Verkiezingen die voor ons Nederlanders minstens zo belangrijk zijn, die voor de Tweede Kamer.

Als je de verkiezingsprogramma's van de grotere partijen leest - echt grote partijen kennen we immers in Nederland niet meer - lijkt het er op dat de meeste Defensie gunstig gezind zijn. Ze onderkennen dat er de afgelopen jaren (veel) te veel is bezuinigd en dat de krijgsmacht door zijn hoeven is gezakt. Sommige, bijvoorbeeld de PVV en de ChristenUnie willen dat het budget voor veiligheid c.q. defensie direct met twee miljard euro stijgt. Andere, zoals de VVD en D66, stellen dat de defensiebegroting in de komende kabinetsperiode ten minste naar het Europese gemiddelde moet stijgen, een gemiddelde dat nog geen 1,5% van het BBP bedraagt en dus ruim onder de NAVO-norm van 2% ligt. De partijen die de krijgsmacht het gunstigst gezind zijn, zoals de SGP, het CDA, de ChristenUnie en VNL, willen dat het budget op termijn naar die NAVO-norm stijgt. Dit betekent bijna een verdubbeling van het huidige budget. Zelfs de PvdA, die in het verleden Defensie vaak wist te vinden als er bezuinigd moest worden, vindt nu dat er meer geld nodig is voor onze krijgsmacht, al vermeldt het verkiezingsprogramma niet hoeveel.

Je zou dus zeggen dat onze krijgsmacht eindelijk zonnige tijden tegemoet gaat. Na de verkiezingen, als er een nieuw kabinet in het zadel zit, worden de tekorten weggewerkt en gaat Nederland bouwen aan een voor zijn taken adequaat uitgeruste krijgsmacht. Als je er tenminste van uit mag gaan dat de partijen hun beloften uit hun verkiezingsprogramma's nakomen.

En - om een waarschuwing bij financiële radio- en tv-reclames te parafraseren - ervaringen uit het verleden bieden weinig hoop voor de toekomst. Als we ons wat het verleden betreft beperken tot de laatste twee verkiezingen en kabinetsformaties, zien we dat vooral de VVD elke keer grote beloften deed in haar verkiezingsprogramma. In 2010 wilde de "VVD de dalende lijn in de defensiebegroting een halt toeroepen en ... de voorgenomen bezuinigingen op de krijgsmacht terug[draaien]." Coalitiepartner CDA was iets minder stellig maar wilde toch dat Nederland "een actieve speler [moet] blijven in de NAVO en behoort bij te dragen aan de versterking van het Europees Veiligheids- en Defensiebeleid". De twee partijen vormden samen het eerste Kabinet Rutte. Dit kabinet kondigde een half jaar na aantreden een bezuiniging op Defensie aan van 635 miljoen euro en er werden 12.000 functies geschrapt. Bij de verkiezingen en de daarop volgende formatie van 2012 zagen we een overeenkomstig beeld. In het verkiezingsprogramma van de VVD stond: "De VVD is tegen nieuwe bezuinigingen op de krijgsmacht." Het tweede Kabinet Rutte bracht in september 2013 de nota "In het Belang van Nederland" uit, waarin de krijgsmacht opnieuw een forse opoffer kreeg. Voorzien was dat het defensiebudget in 2018 ruim 400 miljoen euro lager zou zijn dan in 2012.

We kennen het gezegde 'belofte maakt schuld'. Uit bovenstaande voorbeelden blijkt dat dit in de politiek lang niet altijd het geval is - voor zover u dat al niet wist. Daarom ben ik er, ondanks de beweringen van minister Hennis en alle mooie woorden in de verkiezingsprogramma's, niet gerust op dat de trend van bezuinigen op Defensie echt is gekeerd. Ik hoop toch zo dat in de loop van dit jaar zal blijken dat ik ongelijk heb.

Verder in dit nummer

Onze medewerker Jan van den Berg behandelt de bewaking van de zuidgrens van Europa op de pagina's 3-6 in **Europese Unie en NAVO zijn druk in het Middellandse Zeegebied**. Op de pagina's 7 en 8 gaat onze columnist László Marác in op de gevolgen van de verkiezingsoverwinning van Donald Trump in **Herschikking van het Amerikaans buitenlandbeleid**. Ook de column van Kees Homan op de pagina's 9 en 10 gaat over het buitenlands beleid, maar dan het Nederlandse. Hij doet dit onder de titel **Buitenlands beleid wordt pragmatischer!** Daarna focust luitenant-kolonel b.d. Victor Remouchamps op de pagina's 11-13 zich op het Rusland van Poetin in **De misthoorn in de verte versterkt zijn roep**. Op pagina 14 treft u een boekbespreking aan van de hand van uw hoofdredacteur. Het besproken boek behandelt **Britse raids in de tweede Wereldoorlog**. Deze editie van Armex sluit af met het **Defensienieuws** op de pagina's 15 en 16.

Foto cover: Frontexpersoneel kijkt hoe migranten per rubberboot aankomen. Foto: MinDef

Europese Unie en NAVO zijn druk in Middellandse Zeegebied

Jan van den Berg

De Europese Unie gaat steeds verder met het uitvoeren van kustwachttaken. Op de Middellandse Zee zet de EU schepen en vliegtuigen in. Eigen radarinstallaties komen binnenkort in bedrijf. De NAVO heeft intussen ook een dagtaak aan operaties op deze zee. De Nederlandse krijgsmacht stelt mensen en materieel beschikbaar aan beide organisaties.

Het takenpakket van de Europese Unie en haar voorgangers is de afgelopen zestig jaar steeds verder uitgebreid. Ten dele omdat dat de wens van de lidstaten was en gedeeltelijk onder dwang van de omstandigheden. In de tweede categorie valt de bewaking van de buitengrenzen. Deze worden het meest op de proef gesteld op de Europese zuidflank, wegens de grote stroom vluchtelingen, die uit Afrika en het Midden-Oosten afkomstig is. De EU-organisatie die de grens bewaakt is Frontex. Daarnaast zijn er diverse EU-missies gericht op het beperken van de vluchtelingenstroom.

Frontex

Frontex is in 2004 opgericht en had aanvankelijk vooral een ondersteunende rol. Dan kunnen we denken aan de coördinatie van de operationele samenwerking tussen de lidstaten aangaande bewaking van de buitengrenzen en hulp aan EU-lidstaten bij het opleiden van grenswachten en het opstellen van gemeenschappelijke opleidingsnormen. Daarnaast voert Frontex risicoanalyses uit en volgt de organisatie de ontwikkelingen op het gebied van onderzoek dat relevant is voor de bewaking van de buitengrenzen. Ook is bijstand mogelijk in omstandigheden die extra technische en operationele bijstand aan de buitengrenzen vergen. Tot slot biedt Frontex ondersteuning aan de lidstaten bij de organisatie van gezamenlijke operaties waarbij bijvoorbeeld afgewezen asielzoekers worden uitgezet.

In 2010 heeft Frontex meer taken gekregen. De organisatie nam de taken over van het Centrum voor Informatie en Beraad inzake Grensoverschrijding en Immigratie (CIREFI). Dit was een forum van landelijke experts van de lidstaten van de EU en de andere Schengenstaten (Noorwegen, Zwitserland en Liechtenstein). Sinds 1993 kwam dit maandelijks samen om informatie uit te wisselen. Door de informatiefunctie van Frontex was CIREFI overbodig geworden.

In september 2016 gingen de Raad van Ministers en het Europees Parlement akkoord met een nieuwe uitbreiding van taken. Tegelijk is besloten om de Frontexorganisatie te hernoemen tot Europese Grens- en Kustwacht. Deze is officieel op 6 oktober 2016 van start gegaan.

Met de uitbreiding van Frontex krijgt het agentschap meer bevoegdheden. Zo moeten alle lidstaten samen permanent 1.500 grenswachten paraat hebben staan om in actie te kunnen komen als de bewaking van de buitengrenzen onder druk staat. Nederland levert 50 van deze grenswachten. Ook moeten de lidstaten binnen tien dagen materiaal kunnen leveren als dit nodig is, bijvoorbeeld helikopters, schepen of apparatuur om vingerafdrukken af te nemen.

De lidstaten blijven in het uitgebreide agentschap de eerstverantwoordelijke voor hun grenscontroles. Wanneer een lidstaat in een crisis weigert de hulp van Frontex in te roepen, krijgen andere lidstaten de mogelijkheid hun landsgrenzen te gaan controleren. Dit kan pas wanneer is vastgesteld dat de Schengenzone in gevaar is. Ook gaat het agentschap het terugsturen van afgewezen asielzoekers coördineren.

De dagelijkse leiding berust bij de directeur met daarnaast een raad van bestuur. Een groot deel van de medewerkers is gedetacheerd vanuit de lidstaten. Nederland wordt in de raad van bestuur formeel vertegenwoordigd door de Commandant Koninklijke Marechaussee. In de praktijk wordt hij in de meeste gevallen waargenomen door de Directeur Operaties van de Koninklijke Marechaussee.

Het Frontex-hoofkwartier in Warschau. Foto: Wikipedia, Adrian Gryczuk

Alle lidstaten samen moeten permanent 1.500 grenswachten paraat hebben staan

Frontex zal een belangrijkere rol krijgen in de bescherming van de Europese buitengrenzen. Daar zal militair en burgerpersoneel voor worden ingezet, dat nu al met dergelijke taken belast is. Hetzelfde geldt voor materieel. Zo wordt van tijd tot tijd een vliegtuig van de Nederlandse Kustwacht boven de Middellandse Zee ingezet. (zie kader)

Kustwachtvliegtuig vliegt voor Frontex

De Kustwacht patrouilleert van tijd tot tijd met een Dornier vanaf een Italiaanse militaire basis boven de Middellandse Zee. Dit gebeurde afgelopen april en december, toen het toestel een maand operaties uitvoerde vanaf het Italiaanse eiland Lampedusa. Dit vond plaats in het kader van operatie triton van Frontex. De missie stond onder leiding van de Koninklijke Marechaussee. Er nam personeel aan deel van de Marechaussee, Koninklijke Luchtmacht, Koninklijke Marine, Douane en Rijkswaterstaat. Deze diensten voeren ook de Kustwachtoperaties boven de Noordzee uit. Ten behoeve van de communicatie was een liaisonofficier van de Koninklijke Marechaussee gestationeerd in het Information Coordination Centre in Rome.

De taak van de Dornier en de bemanning was om illegale migratiepogingen van Noord-Afrika naar Europa te signaleren en in kaart te brengen, zodat de autoriteiten van de Europese kuststaten op de situatie konden anticiperen. Het toestel kon in geval van noodsituaties ook een bijdrage leveren aan zoek- en reddingsactiviteiten.

De Dorniers 228 van de Kustwacht hebben onder andere gevlogen van de Italiaanse basis Sigonella. Foto: Kustwacht

De kustwachten van de EU-landen beschikken niet over voldoende middelen om de grensbewaking zelfstandig uit te voeren

Libisch kustwachtpersoneel tijdens hun eindoefening. Foto: Mindef

Opleiden Libisch personeel

Maar ook de strijdkrachten van lidstaten van de Europese Unie en de NAVO spelen een rol bij de grensbewaking. Zo is er Operatie Sophia onder de vlag van de EU. De missie richtte zich oorspronkelijk op het bestrijden van mensensmokkel om zo het verlies van mensenlevens op zee te voorkomen. (zie kader)

Grootschalige inzet van materieel

De Europese Unie kent slechts een rudimentaire militaire organisatie. De vluchtelingen crisis aan de zuidflank laat echter zien, dat er binnen EU-verband een forse militaire eenheid opgetuigd kan worden. Operatie Sophia wordt uitgevoerd met een Italiaans vliegdekschip, drie destroyers en fregatten uit Groot-Brittannië, Frankrijk en Spanje, een Duitse mijnenjager, twee hulpschepen uit Duitsland en Groot-Brittannië plus zeven patrouillevliegtuigen en helikopters. Militairen uit bijna alle EU-landen nemen deel aan de operatie.

Operatie Triton is van kleinere omvang. Deze bestaat uit drie marine- en kustwachtschepen, twee patrouillevliegtuigen en personeel uit zo'n vijftien landen, waaronder Nederland. Een van de schepen is de Tyr van de IJslandse kustwacht. Dit land is geen EU-lid, maar behoort wel tot de Schengenlanden en doet in dit kader mee aan Frontex.

Er zijn verschillende andere operaties van Frontex van geringere omvang, waaronder Hermes. In het kader van deze operatie is een vliegtuig van de Kustwacht verschillende malen voor een periode van meerdere maanden ingezet vanaf Italiaanse luchtmachtbases. Een van de andere deelnemers aan Hermes is de Portugese luchtmacht, die een C-295MPA patrouillevliegtuig heeft ingezet.

Medio 2016 kwamen daar twee taken bij, namelijk het handhaven van het VN-wapenembargo voor de Libische kust en het opleiden van Libisch kustwacht- en marinepersoneel. Het laatste heeft onder andere plaatsgevonden op de Zr. Ms. Rotterdam. Op 26 november jongstleden de Libische cursisten de afsluitende oefening aan boord. Het ging om oefeningen in het bestrijden van brand en averij aan boord van een schip enerzijds en een oefening in boarden en doorzoeken van een verdacht schip anderzijds.

Deze afronding van de opleiding markeert het einde van de specialistische praktijktrainingen aan boord van de Rotterdam. Het Italiaanse marineschip ITS San Giorgio zet het programma sindsdien voort met meer algemene en theoretische lessen. In totaal worden in deze fase van het trainingsprogramma 78 Libische kustwacht- en marinemedewerkers opgeleid, verdeeld over beide schepen.

NAVO en EU

Een missie in NAVO-verband gericht tegen mensensmokkel is begin 2016 gestart op de Egeïsche Zee. Deze Standing NATO Maritime Group 2 is vooral gericht op de vluchtelingenstroom tussen Turkije en Griekenland. Deze missie vormde een uitbreiding van een antiterrorisme-operatie in de Middellandse Zee, die bestond uit drie fregatten en een tanker. Het idee achter de missie is dat de NAVO-schepen informatie verzamelen over mensensmokkelaars en deze doorgeven aan de Turkse en Griekse kustwacht en aan Frontex.

Hiermee versmelten dus de vooral civiele EU-organisatie met de militaire inbreng van de NAVO-marines. Tevens toont deze ontwikkeling aan, dat de kustwachten van de EU-landen niet over voldoende middelen beschikken om de grensbewaking zelfstandig uit te voeren, als er grote aantallen vluchtelingen boten de zee op gaan. Het ontbreekt dan vooral aan mogelijkheden voor surveillance en observatie. De EU heeft overigens het initiatief genomen om zelf te voorzien in radarsystemen met een groot bereik. (zie kader)

Toezicht op de Europese buitengrenzen. Foto: MinDef

Ook de strijdkrachten van lidstaten van de EU en de NAVO spelen een rol bij de grensbewaking

De Kustwacht heeft menige boot met vluchtelingen onderschept. Foto: Kustwacht

Nieuwe observatiesystemen voor de EU

Er is grote behoefte aan betere mogelijkheden om scheepvaart op de Middellandse Zee te kunnen observeren. Daarvoor gaat de Europese Unie nieuwe radarsystemen aanschaffen. Het gaat om de Stradivarius van de Franse producent Diginext.

Stradivarius is een zogeheten *over the horizon* radar. Deze maakt gebruik van lage radiofrequenties die het mogelijk maken dat de radarbundels het zeeoppervlak volgen. Hierdoor kan het systeem over de horizon te kijken. Dit in tegenstelling tot gebruikelijke radarsystemen, die hogere frequenties gebruiken. Dit levert een nauwkeuriger beeld op, maar daar staat tegenover dat de radarbundels alleen in een rechte lijn bewegen.

Stradivarius moet in staat zijn om boten met een lengte van 25 meter tot op 370 kilometer afstand waar te nemen. Het systeem heeft een beeldhoek van 160 graden. De antennes voor zenden en ontvangen staan op ongeveer 200 kilometer afstand van elkaar langs de kust. Iedere antenne bestaat uit vele tientallen sprietten, die over een oppervlakte van meerdere hectares verspreid staan.

De eerste installatie wordt geplaatst in Zuid-Frankrijk en zal in staat zijn het noordwestelijke gedeelte van de Middellandse Zee te monitoren.

Een andere nieuwe mogelijkheid biedt Copernicus. Onder deze naam valt een uitgebreid systeem van de EU bestaande uit satellieten en grondapparatuur voor aardobservatie. Het is een initiatief van de Europese Commissie en de Europese ruimtevaartorganisatie ESA. Vijf verschillende soorten satellieten, aangeduid als Sentinel-1 tot en met -5, leveren data over onder andere weer en klimaat, grondgebruik en activiteiten op zee. De twee Sentinel-1 kunstmanen beschikken over een *synthetic aperture* radar. Hiermee kunnen schepen worden waargenomen. Gegevens van deze satellieten worden gebruikt door Frontex.

De eerste Stradivarius radar bestrijkt het noordwestelijk deel van de Middellandse Zee. Foto: Diginext

Nederlandse bijdrages

Nederland heeft aan de missie in eerste instantie met de Zr. Ms. Van Amstel bijgedragen. Het schip deed van maart tot juli dienst in de Egeïsche Zee en de Middellandse Zee. Het schip had als primaire taak het verzamelen van informatie. Werden er vluchtelingen in de territoriale wateren aangetroffen, dan lichtte de bemanning de lokale autoriteiten in, die de taak hadden om vluchtelingen op te vangen. In geval van acute nood had de Van Amstel de verplichting om hulp te bieden door bijvoorbeeld vluchtelingen aan boord te nemen. De Van Amstel heeft dan ook vluchtelingenboten in nood onderschept en bracht in 1.024 migranten in veiligheid.

De missie kenmerkte zich verder door de introductie van een voor de Koninklijke Marine geheel nieuw soort sensorplatform. Een matroos stelde voor een commerciële drone te kopen om de vluchtelingenboten te verkennen. Dat bleek een zeer geschikt hulpmiddel bij het vooraf bepalen van de beste benadering van zo'n boot. (zie kader)

Koninklijke Marine koopt drone van de plank

De aanschaf van materieel voor de krijgsmacht is vaak een langdurig proces. Zo niet voor de drone die gebruikt is op de Zr. Ms. Van Amstel, zo blijkt uit een artikel op de website marineschepen.nl. Een van de bemanningsleden, matroos Rick van Neerbos, had zijn eigen drone, model Yuneec Typhoon Q500, meegenomen op een reis van de Van Amstel naar Noorwegen en Griekenland. Dat viel op en al snel viel het besluit een soortgelijke drone aan te schaffen voor gebruik op de Middellandse Zee. Voor nog geen duizend euro was de Van Amstel een nieuw soort sensor rijker.

Hoe goed de andere sensoren zoals camera's en radarsystemen ook zijn, ze kunnen niet van een afstand in een vluchtelingenboot kijken. Ze zijn per definitie alleen geschikt om objecten van de zijkant waar te nemen. Voor de bemanning van een marine- of kustwachtschip is het nuttig om in een boot te kijken. Dan weten ze vrij nauwkeurig hoeveel mensen er in zitten, of er bijvoorbeeld kinderen aan boord zijn en wat de conditie van de inzittenden is. Met een drone is dat wel mogelijk, want die kan boven een boot blijven hangen en videobeelden maken. Dat kan tot enkele kilometers afstand van het fregat.

Een drone heeft echter wel beperkingen. Zo moet de wind niet te sterk zijn en is een redelijk goed zicht nodig. Op de Middellandse Zee zijn de omstandigheden doorgaans echter goed genoeg om een lichte drone als de Typhoon Q500 in te zetten. De operationele ervaringen worden intussen geëvalueerd in het Maritime Warfare Centre in Den Helder.

De laatste vier maanden van het jaar heeft het luchtverdedigings- en commandofregat Zr. Ms. De Ruyter de rol van de Van Amstel overgenomen. Naast de 180-koppige bemanning was er een staf van twintig militairen aan boord uit onder meer Duitsland, Spanje en de Verenigde Staten. Deze stuurt het internationale vlootverband aan. Aan deze staf rapporteren alle schepen als die vluchtelingenstromen waarnemen. Evenals de Van Amstel had de De Ruyter geen boordhelikopter mee. Maar de reeds genoemde drone was wel aan boord.

De Van Amstel bracht 1.024 migranten in veiligheid

Zr. Ms. Van Amstel had de primeur van de inzet van een drone voor verkenningstaken. Foto: MinDef

De Yuneec Typhoon Q500 drone is een effectieve aanvulling op de standaard 'ogen en oren' van een fregat of patrouillevaartuig. foto: KM

Zr. Ms. De Ruyter was tussen augustus en december 2016 in NAVO-verband actief op de Middellandse Zee Foto: MinDef

Herschikking van Amerikaans buitenlandbeleid

Prof. Dr. László Marác

Europa komt nog bij van de verkiezingsoverwinning van Donald Trump. Dagelijks zijn er nog praatprogramma's waarin er druk gespeculeerd wordt over de politieke koers op het terrein van de buitenlandse politiek van de nieuwe president. De 'president-elect' zou daarover tijdens de campagne niet duidelijk zijn geweest, zeggen zijn tegenstanders. Wie echter goed luisterde naar Trumps verkiezingsspeeches begreep dat de buitenlandse politiek van de VS onder zijn presidentschap grondig zal gaan veranderen. Al zijn recente personele benoemingen laten zien dat hij consequente uitvoering geeft aan zijn visie.

Afscheid van de unipolaire wereld

Het beleid van de Obama-/Clinton-administratie heeft in het teken gestaan van de unipolaire wereld die vormgegeven werd door de VS. Deze politiek kwam voort uit een strikte interpretatie van de uitkomst van de Koude Oorlog en werd versterkt door het debat na afloop van de Koude Oorlog, waarin de Amerikaanse filosoof Francis Fukuyama beweerde dat de wereld beter en rechtvaardiger zou worden als deze zou democratiseren onder leiding van de VS. Hierbij riep de VS zichzelf uit als de morele maatstaf van de wereld. Deze politiek leidde tot een wereldwijd 'democratisch offensief'. Er ontstond een constante druk om overal in de wereld democratische regimes aan de macht te helpen. Van het Midden-Oosten, via Oost-Europa tot in China werden vermeende en echte liberale oppositiebewegingen gewapend of ongewapend - de zogeheten 'kleurenrevoluties' - gesteund om zittende, als autoritaire beschouwde regimes die vaak niet democratisch gekozen waren (maar soms ook wel), omver te werpen. Een vurige pleitbezorger van deze politiek was de verliezer van de Amerikaanse verkiezingen, Secretary of State Hillary Clinton.

Dit democratisch offensief heeft ontegenzeggelijk bijgedragen aan onrust, chaos en instabiliteit in de wereld en aan een merkwaardige, irrealistische categorisering van de politieke tegenstanders van dit beleid. Het regime van de Russische president Vladimir Poetin – waarlijk geen loepzuivere democraat – werd als even verwerpelijk gezien als dat van Islamitische Staat. Er was in dit Amerikaanse wereldbeeld geen ruimte meer voor nuances. Er was geen verschil tussen Rusland dat zich – terecht - bemoeide met zijn buitengrenzen en de directe nabuurschap Oekraïne, en Islamitische Staat dat met succes gewelddadige operaties uitvoerde op Europees grondgebied en inmiddels in 60 landen in de wereld terroristische acties pleegt. Gedreven door dit democratisch offensief, raakte de VS in een veelfrontenoorlog verstrikt. Bovendien werden door deze opstelling echte en vermeende tegenstanders van het Westen naar elkaar toe gedreven. Er ontstond een ontlukend anti-westers bondgenootschap van Rusland, China, Turkije en Iran. Om dit ontlukende bondgenootschap – de rest van de wereld – te onkrachten werd er een veel te toegankelijk akkoord met Iran gesloten waar Trump terecht op gewezen heeft. Het moet gezegd worden dat Europa onder Obama niets gedaan heeft om dit roekeloze, democratisch offensief te temperen.

Europa komt nog bij van de verkiezingsoverwinning van Donald Trump. Foto: Wikipedia

De nieuwe prioriteiten van Trumps buitenlandbeleid zullen de nodige aanpassingen in Europa vergen

Overleg tussen Hillary Clinton en Barack Obama. Official White House Photo

De buitenlandse politiek van de VS zal onder het presidentschap van Trump grondig gaan veranderen

Het begin van de multipolaire wereld

Trump erkent dat er een multipolaire wereldorde is ontstaan en heeft het idee van een unipolaire wereld gebaseerd op een democratische wereldrevolutie als niet-realistisch van de hand gewezen. In Trumps visie is niet de ideologische benadering van Francis Fukuyama maar die van Samuel Huntington in termen van *clashes of civilisations* een veel realistischer benadering van de wereld. Trump heeft ten gevolge hiervan een andere categorisering van de echte en vermeende tegenstanders van het Westen. Trump plaatst Rusland in plaats van Iran op de voorgrond als bondgenoot en verzwakt door deze zet de coalitie van de 'rest'. Dit impliceert dat Trump Iran en de radicale islam als een grotere bedreiging voor het Westen ziet dan Rusland. Voor deze stelling is veel te zeggen. In plaats van een veelfrontenoorlog die uiteindelijk niet te winnen valt en het Westen danig zal verzwakken, zal Trump zijn pijlen richten op de bestrijding van de radicale islam zoals die door Al-Qaida en Islamitische Staat wordt uitgedragen. Het personeelsbeleid dat de *president-elect* heeft aangekondigd wijst daarop. Een jihadvreter als Michael Flynn die in zijn boek 'The Field of Fight: How we can win the global war against radical Islam and its allies' uiteenzet hoe de radicale islam verslagen kan worden, wordt Trumps nationale veiligheidsadviseur. De nieuwe prioriteiten van Trumps buitenlandbeleid, dat wil zeggen een strategisch bondgenootschap met Rusland en een wereldwijde bestrijding van de radicale islam zullen de nodige aanpassingen in Europa vergen dat zich nog steeds waant in de 'democratische overwinningsoes'.

Door de opstelling van de VS werden echte en vermeende tegenstanders van het Westen naar elkaar toe gedreven

De gevolgen voor Europa

Het naoorlogse succes van Europa als pacifistisch en sociaaleconomisch project is alleen en uitsluitend mogelijk geweest omdat de Verenigde Staten de Europese veiligheid voor haar rekening nam. De NAVO onder Amerikaanse leiding garandeerde de grenzen van het continent en als het dan tot een geweldsuitbarsting kwam, zoals in de Joegoslavische burgeroorlogen in de jaren negentig, dan namen de VS ook militair het voortouw. De Amerikanen waren ook nog eens zo vriendelijk om een groot deel van de kosten hiervoor te betalen. Uiteraard kregen zij er ook iets voor terug. De VS genoten politieke en economische invloed in de Europese verhoudingen en de VS bepaalde het Europese buitenlandbeleid.

Trump's realisme op het terrein van de buitenlandse politiek zal meteen gevolgen hebben voor de crisis in Oekraïne. Waarschijnlijk zal er snel een einde komen aan de burgeroorlog, zal Trump terughoudend zijn met het steunen van het corrupte regime in Kiev en uit zijn op een compromis met Poetin, die hij als bondgenoot ziet in de strijd tegen de radicale islam. Europa, dat zich onbezonnen in de Oekraïense binnenlandse strijd heeft geworpen en dat als niet-militaire macht beter niet had kunnen doen, heeft in deze casus een ernstige politieke inschattingfout gemaakt. Zonder de VS is Europa niet in staat om in zijn eentje de oorlog in Oekraïne tegen de Russische rebellen, die door Rusland gesteund worden gaande te houden. Hoe het militair ook zij, voor de steun aan het corrupte regime in Kiev zal Europa een hoge prijs betalen. Op een persconferentie van de Europese Rekenkamer op 6 december gaf de woordvoerder van de Rekenkamer Szabolcs Fazakas toe dat men geen idee heeft hoe de twintig miljard euro die sinds 2014 aan Oekraïne zijn geleend, besteed zijn. De conclusie kan dan ook niet anders zijn dan dat dit 'democratische' project nu al uitgelopen is op een financieel fiasco en dat Oekraïne Europa zeer veel geld gaat kosten; iets wat Europa nooit lang kan volhouden.

Voor de steun aan het corrupte regime in Kiev zal Europa een hoge prijs betalen

De VS raakte in een veelfrontenoorlog verstrikt. Foto: Flickr

Trump ziet de radicale islam als een grote bedreiging. Foto: Wikimedia

Waarschijnlijk zal er snel een einde komen aan de burgeroorlog in Oekraïne. Foto: OSCE SSM

Buitenlands beleid wordt pragmatischer!

Mr. drs. C. Homan

“Dag dominee, dag koopman”, kopte een hoofdredactioneel in NRC Handelsblad van 25 november jl. Het redactioneel was een lovende reactie op de standpunten van minister van Buitenlandse Zaken, Bert Koenders, die deze had verkondigd tijdens de behandeling van de begroting van zijn departement eind november jl. Een week eerder had de minister een uitgebreid college over het buitenlands beleid met zeven trends en zeven oplossingen gegeven aan de Universiteit Leiden.

Buitenlandwoordvoerder van de Tweede Kamerfractie van de VVD, Han ten Broeke, liet zich dit jaar ook niet onbetuigd. Hij publiceerde eerder medio juni een boekje onder de titel “10 vuistregels voor een realistisch buitenlands beleid”. Kortom, aanleiding aandacht te besteden aan enkele ideeën van beide politici.

Pragmatisch en zakelijk

Opmerkelijk is dat hun opvattingen over ons buitenlands beleid weliswaar in verschillende bewoordingen zijn geformuleerd, maar in grote mate overeenkomst tonen qua toonzetting en inhoud. Beide politici strooien dan ook rijkelijk met woorden als realistisch, zakelijk, pragmatisch, effectief, haalbaar, globalisering en instabiliteit.

Volgens Koenders bevinden we ons op een 'kantelmoment': desintegreren de krachten winnen het immers van het proces van geleidelijke mondiale integratie. Kortom, de globalisering is over zijn hoogtepunt heen.

Als illustraties van het kantelmoment noemt Koenders de Verenigde Staten (Trump) en het Verenigd Koninkrijk (Brexit) die zich aan het heroriënteren zijn op hun trans-Atlantische positie; landen als Rusland, Turkije en Iran die zich manifesteren op hun eigen autocratische wijze; het gewicht van de Europese Unie dat afneemt en het economisch evenwicht dat verder schuift naar Azië. Daarnaast is er een permanente dreiging van terrorisme en de instabiliteit aan de zuidflank van Europa die tot grote stromen vluchtelingen leidt.

Geen opgeheven vingertje meer

De minister getuigt van een pragmatische instelling door af te stappen van de tegenstelling tussen realisme en idealisme. Ook de Kamer erkende bij de begrotingsbehandeling vrijwel unaniem dat het traditionele contrast tussen de dominee en de koopman achterhaald is. De tijd dat in ons buitenlands beleid sprake was van een internationalistisch idealisme met vaak een opgeheven vingertje is voorbij.

Koenders stelt dat het in ons buitenlands beleid gaat om het verwerven van invloed en dat vraagt allereerst om een pragmatische instelling. Plus het besef dat het voor het van de rest van de wereld zo afhankelijke Nederland van het grootste belang is een actief buitenlands beleid te voeren in woord en daad. Kortom, de tijd dat we een middelgrote mogendheid waren, is voorbij.

Als idee voor een volgend kabinet oppert Koenders de instelling van een nationale Veiligheidsraad in plaats van al die verschillende veiligheidsoverleggen die Den Haag nu kent. In de ministers brede – en terechte – opvatting van veiligheid vallen hieronder ook diplomatie, ontwikkelingssamenwerking, operaties, klimaat en milieu. Het is een goed idee van de minister, maar het is in het verkokerde Den Haag waarschijnlijk moeilijk te realiseren.

Opmerkelijk is de geringe aandacht die Koenders aan mensenrechten besteedt: slechts één zin, waarin staat, dat we de mensenrechten hoog in het vaandel houden. Ten Broeke gaat echter uitvoerig in op de mensenrechten, waarbij voor hem een vuistregel is dat de effectiviteit van mensenrechtenbeleid belangrijker is dan de uniformiteit. Voor deze liberale politicus is de realiteit dat veel mensenrechten nauwelijks als universeel worden ervaren. Implementatie in de lokale wetgeving dient volgens hem in zekere mate rekening te houden met en in te spelen op lokale omstandigheden en instituties.

Volgens Koenders bevinden we ons op een 'kantelmoment'

Minister Koenders in gesprek met de Amerikaanse Secretary of State John Kerry. State Department Photo

De tijd dat we een middelgrote mogendheid waren, is voorbij

Voor Ten Broeke is het nationaal belang, dat in vroeger tijden een besmette term was, de primaire drijfveer van het buitenlands beleid. Voor de liberale politicus is het nationaal belang opgebouwd uit vrijheid, veiligheid en welvaart. Dit nationaal belang is uiteraard niet statisch en kijkt wantrouwend naar het maakbaarheidsdenken. Als essentie van een realistisch buitenlands beleid dat Ten Broeke voorstaat citeert hij John F. Kennedy: "*I's an idealist without illusions*".

Europeanen en Atlantici

Op het gebied van veiligheid scheiden de politici echter tot op zekere hoogte elkaars wegen. Hier is namelijk sprake van de aloude tegenstelling tussen Europeanen en Atlantici.

Koenders vindt dat Europa groter moet durven zijn dan het zich nu laat zien. Hij vindt dat we het Europese Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid moeten versterken en dat het hoog tijd is voor een echte serieuze Europees civiel-militaire planningscapaciteit. De aansturing van militaire en civiele missies vindt de minister nog teveel versnipperd. Hij vindt ook dat we het Verenigd Koninkrijk in onze Europese veiligheidspolitieke samenwerking moeten verankeren. De minister wijst dan ook als dreiging op het risico van een Angelsaksisch *disengagement* van Europa.

Koenders toonde zich duidelijk voorstander van vergaande militaire samenwerking binnen Europa en een Europese CIA. Duitsland dient daarbij de leidersrol op zich te nemen. De meerderheid in de Kamer heeft hier zijn twijfels over.

Ten Broeke vindt dat er maar één internationale organisatie is die Nederland veilig kan houden, en dat is de NAVO. Hij wijst het ontwikkelen van een autonome EU af omdat dit volgens hem niet alleen ineffectief is, maar bovendien dreigt te leiden tot een uitholling van de NAVO.

De liberale woordvoerder neemt afstand van een Europees leger vanwege het ontbreken van de nationale zeggenschap en praktische onhaalbaarheid. Dit is ook de mening van een meerderheid onder de Nederlandse bevolking. Een Europees leger is vooralsnog dan ook verre toekomstmuziek. Ten Broeke is wel voorstander van defensiesamenwerking in Europa. Dit mag echter niet een niveau bereiken dat verder gaat dan coördinatie.

Tijdens de begrotingsbehandeling hielden VVD en CDA vast aan een trans-Atlantische koers, met de NAVO. PvdA en D66 vonden daarentegen dat Europa op veiligheidsgebied militair zelfstandig moet worden.

Europa moet zich versterken

Onlangs onderstreepte de Europese Commissie de ambitie van de EU te streven naar de status van supermacht. Zij stelt voor jaarlijks miljarden euro's uit te geven aan het onderzoek naar nieuwe militaire technologieën en de productie van Europese drones. De vraag is of de lidstaten en het Europees Parlement hier het groene licht voor geven.

Los van de bovengenoemde tegenstelling is bijna iedereen het over eens dat Europa zich op veiligheidsgebied dient te versterken. Dit komt immers zowel de NAVO als de EU ten goede.

De annexatie van de Krim, het conflict in Oost-Oekraïne, Brexit en de opmerkingen van toekomstig president Donald Trump over de geringe bereidheid van Europa voldoende geld in defensie te steken, hebben in Europa geleid tot het bewustzijn meer (financiële) aandacht aan defensie te besteden en meer samen te werken.

Samengevat constateren beide politici in hun brede exposés, dat de tijd dat de Nederlandse bevolking zich veilig achter de dijken meende te voelen, definitief verleden tijd is!

*Een Europees leger is vooralsnog
verre toekomstmuziek*

Han ten Broeke op werkbezoek in Afghanistan. Foto: ISAF

*Duitsland dient volgens Koenders de
leidersrol op zich te nemen*

De Britse keuze voor Brexit is een voorbeeld van een kantelmoment. Foto: Flickr, Christopher Michel

Europa dient zich op veiligheidsgebied te versterken. Foto: EDA

De misthoorn in de verte versterkt zijn roep

Luitenant-kolonel b.d. Victor A.C. Remouchamps, politiek en militair analist

In dit artikel behandelt de, in Litouwen woonachtige, auteur na zijn inleiding de desinformatie en misleiding door het Rusland van Poetin. Daarna gaat hij dieper in op de dreiging vanuit Rusland zoals die in de Baltische landen wordt ervaren.

Inleiding

De Amerikaanse verkiezingen hebben onderstreept dat in de westerse wereld desinformatie niet altijd het gewenste resultaat oplevert. De Amerikaanse kiezer is een half jaar lang gebombardeerd met echte en nepberichten om de keuze van een potentiële presidentskandidaat te ondersteunen of af te breken. Het gevolg van deze manier van informatievoorziening is dat *fact* en fictie voor de gemiddelde kiezer niet meer van elkaar te onderscheiden waren en berichten klakkeloos werden doorgespeeld op sociale media. Omdat het inbrengen van nepberichten niet alleen bij de Amerikaanse verkiezingen is voorgevallen, lijkt het er op dat ook in transparante democratieën het scheppen van verwarring over *fact* en fictie de norm van de hedendaagse berichtgeving is geworden.

De Misthoorn doet van zich spreken

In de achterliggende maanden heb ik meermalen geschetst op welke manier het Kremlin de mensen binnen en buiten Rusland een rad voor de ogen draait. Het is soms ontluisterend om vast te stellen dat westerse *mainstream* media kritiekloos en fantasieloos berichten uit het Kremlin kopiëren om te accentueren 'dat het wel meevalt' met de veronderstelde destructieve intenties van 'onze man in het Kremlin'. Het heeft er alle schijn van dat Poetin een onbegrensde creativiteit aan de dag wil en kan leggen om m.b.v. hybride instrumenten 'het Westen bij de neus te nemen'. Gemanipuleerde informatie is weliswaar van alle tijden, maar de manier waarop het Poetin lukt om in de hoofden van mensen binnen en buiten Rusland te kruipen, roept wrange herinneringen op aan de Sovjet-periode.

Vaak genoeg heb ik in artikelen in o.m. Armex en Carré en op de website Sta-Pal.nl gewezen op de Russische intentie om m.b.v. desinformatiecampagnes en exporteren van corrupte kleptocratische netwerken de samenhang binnen het westerse Europa te verstoren om verdragsorganisaties als NAVO en EU te doen imploderen. Op die manier denkt vooral Poetin de grootste bedreiging voor het kunnen oppoetsen van de *grandeur* van Rusland definitief te elimineren. En hij is al een aardig eind op weg om de politieke en economische machtspositie van Europa aan het wankelen te brengen. Er lijken zich bovendien kansen aan te dienen om in zijn ogen ook de USA c.s. aan zijn zegekar te binden.

Het heeft er alle schijn van dat Poetin een onbegrensde creativiteit aan de dag wil en kan leggen om 'het Westen bij de neus te nemen'

De Russische analist Pavel Felgenhauer stelt dat Poetin de wisseling van de wacht in Washington zal gebruiken om zijn Europese positie te versterken en verwacht daarbij geen of weinig weerstand te krijgen. Immers, de nieuwe Amerikaanse president heeft meermalen verklaard dat "Putin is doing a great job...is outsmarting the USA...we are stablemates..."

En "President Trump would be so much better for US-Russian relations. It can't be worse...". Vermoedelijk gaat hij er aan voorbij dat een aantal van die positieve uitspraken is gedaan in de periode dat Trump nog geen of weinig politieke ambities had en diens uitspraken na zijn verkiezing naar beneden zijn bijgesteld.

Berichtgeving uit het Kremlin wordt in het Westen vaak kritiekloos gekopieerd. Foto: Wikipedia, Jürg Vollmer, Maiainfo

Volgens het Kremlin "valt het wel mee" met Poetin. Foto: en.kremlin.ru

Poetin zal de wisseling van de wacht in Washington gebruiken. Afbeelding: Wikimedia, DonkeyHotey

De laatste maanden wijst een aantal ontwikkelingen er op dat Poetin bezig is nieuwe batterijen in zijn misthoorn te plaatsen om op twee fronten het geluid te willen opschroeven. Het ondergraven van de stabiliteit in de buurlanden in het algemeen en het onderuithalen van het Minsk-II-akkoord zijn twee speerpunten die op korte termijn naar het door Poetin gewenste doel moeten leiden.

Propaganda versterkt door militaire bewegingen

Vrijwel gelijktijdig is een aantal artikelen in de door de staat beheerste beeld-, geluid- en woordmedia verschenen om de bevolking van de Baltische landen onder druk te zetten en de Russische bevolking voor te bereiden op een militair initiatief in de Baltische regio. Een bloemlezing.

18 November. *Vremya Pokhazet* schrijft dat de Baltische landen dankbaar zouden moeten zijn, dat ze vreedzaam en zonder grote problemen de Sovjet Unie hebben mogen verlaten. Dat bij het uitreden OMON-eenheden [2] verantwoordelijk zijn geweest voor tientallen doden, wordt uiteraard weg gelaten. In een tweede artikel wordt vastgesteld dat "Rusland de Baltische landen de vrijheid heeft gegeven, waar ze altijd van gedroomd hebben". Weggelaten wordt dat Rusland die landen in 1945 die vrijheid afgenomen heeft. In een derde artikel accentueert de krant, dat de Baltische staten in feite geen eigen onafhankelijke politiek voeren. Natuurlijk wordt voorbijgegaan aan het feit dat aansluiting bij EU en NAVO de afsluiting van een democratisch proces is geweest, waarbij dat besluit ondersteund werd door de overgrote meerderheid van de bevolking.

Vrijwel gelijktijdig is een aantal artikelen verschenen om de bevolking van de Baltische landen onder druk te zetten

22 November. Op de zender *Mestro Vsrechi* komt een reportage op het scherm waarin het beeld wordt geschetst, dat de Baltische Staten een slecht economisch-politiek beleid voeren, waarvan de burger de dupe is geworden. De betrokken staten zijn niet in staat de belangen van hun bevolkingen effectief te beschermen. Vanzelfsprekend in de reportage geen woord over het feit dat die staten zich zelfstandig uit het economische moeras hebben geworsteld, waarin ze in ruim 50 jaar economisch Sovjet wanbeleid gevallen waren. Geen woord of beeld over het feit dat die Baltische staten een schoolvoorbeeld zijn voor het Russische economische 'zigzagbeleid'. In 1995 was het BNP per hoofd van de bevolking in Letland: \$2.327, in 2015 bedroeg dit \$ 13.664! In Estland waren deze cijfers: 1995: 3.036 en in 2015: 17.295.

OMON-eenheden treden op tegen demonstranten. Foto: Wikipedia, Sergey Rodovnichenko

22 November. Er verschijnen meer uitzendingen waarin wordt gesteld dat de drie Baltische staten al een eind op weg zijn om te transformeren in 'apartheidsstaten' naar Zuid-Afrikaans model, waarin de etnische Russisch sprekende minderheid klein gehouden wordt. In Estland bijvoorbeeld stelt de regering alles in het werk om deze bevolkingsgroep binnen de Estlandse gemeenschap te integreren. Litouwen heeft het Litouwse burgerrecht aan alle in dat land wonende bewoners aangeboden. In een reportage op een andere zender wordt gesuggereerd dat de drie Baltische landen niet werkelijk onafhankelijke politieke entiteiten zijn en dat ze voor het grootste deel van hun geschiedenis door andere landen werden gestuurd, zoals Zweden (Letland) of Duitsland (Litouwen). Geen woord of beeld over resp. van de gedwongen bezetting door Sovjet Unie/Rusland in de periode 1941-1944 gevolgd door het met geweld binnentrekken in de Russische invloedssfeer. Uit het bovenstaande rijtje kan worden vastgesteld dat de Baltische Staten naast de Oekraïne nog steeds in de verstikkende belangstelling van het Kremlin verkeren.

De Baltische Staten verkeren in de verstikkende belangstelling van het Kremlin

De aansluiting bij de NAVO werd gesteund door de meerderheid van de bevolking in de Baltische landen. Foto: US DoD

Op dit moment ondergaan de Russische strijdkrachten een van de ingrijpendste reorganisatie-inspanningen ooit. Onder leiding van Generaal Valery Gerasimov wordt de Russische grondcomponent op grote schaal omgevormd. Rusland heeft een tankleger opgericht, bestaande uit twee legerkorpsen. Het aantal tactische bataljonsgroepen is afgelopen jaar verhoogd van 66 naar 96; in 2017 staat een aanwas naar 115 en in 2018 tot zelfs 125 gepland. In 2014 slaagde Rusland er in slechts tien tot twaalf van deze *tactical battalion groups* te formeren. Daarentegen wordt in de NAVO-plannen een ontplooiing van slechts vier van deze eenheden in Polen en de Baltische landen in de loop van 2017 voorzien. Een sterke uitbreiding van de militaire capaciteit zoals een paar individuele Kozakken die in 2015 volgens het Ministerie van Propaganda op eigen initiatief de 'vrijheidsstrijd' in Oost-Oekraïne en op de Krim ondersteunden. Op het militaire front lijken de geweldsinspanningen zich toe te spitsen op hervatting van gewelddadigheden tegen een van de buurlanden begin volgend jaar. De kans is klein dat Marioepol voor een volgend offensief zal worden benut, omdat een Oekraïense strijdmacht daar een sterke verdediging heeft ingericht. In de omgeving van Kherson, Odessa en Mykolaiv is de militaire toestand echter compleet anders dan bij Marioepol. Deze steden worden slechts verdedigd door lichte mobiele troepen.

Ook voor de binnenlandse consumptie staat een paar initiatieven op stapel zoals het creëren van een Mensenrechtenorganisatie die optisch vergelijkbaar lijkt te zijn met internationale mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International en Human Rights Watch. Die instantie zal haar 'objectieve' aandacht concentreren op de mensenrechten situatie binnen de landen van de voormalige Sovjet Unie. Volgens de Russen zijn de genoemde internationale structuren bevooroordeeld en verstrekken ze informatie die "niet in lijn is met de belangen van de Russische Republiek", waarmee Poetin natuurlijk zijn eigen belang bedoelt. Ook op die manier probeert hij barsten in het westers georiënteerde mensenrechtenbolwerk te creëren. Als hij op die weg voortgaat, zal hij binnen afzienbare tijd de wereld een Russische versie van Wikipedia kunnen aanreiken, waarin hij "veelzijdige, onafhankelijke en historisch juiste belichting" zal presenteren van onderwerpen waarvoor de bewoners van de Russische Federatie sterke interesse hebben.

Wat bij de Amerikaanse verkiezingen is gelukt, heeft in Rusland, Iran en Turkije geen kans van slagen

Toonhoogte en sterkteverschillen

Wat in transparante samenlevingen tot onverwachte en ongewenste resultaten voor het wensdenken van de linkse *Gutmensch* kan leiden, zal in autocratisch geleide samenlevingen met door de centrale leiding gemanipuleerde mediabronnen beslist niet gebeuren. Dat zal in de komende jaren het grote onderscheid tussen Trump en Poetin zijn. Westers georiënteerde media en politici moeten niet de vergissing maken dat wat bij de Amerikaanse verkiezingen is gelukt, ook in Rusland, Iran en Turkije een kans van slagen heeft.

Om die reden zullen de verschillen in toonhoogte en geluidssterkte een indicatie zijn voor de werkelijke bedoelingen van Poetin en Trump, waarbij zelfs Russische desinformatie kan worden ontmaskerd.

Eindnoten

1. Desinformatie wordt geproduceerd door mensen die doelbewust hun publiek willen bedriegen en waarvan de inhoud psychologisch gezien dermate krachtig is dat bij een succesvolle verspreiding de informatie door het publiek wordt geaccepteerd als realiteit. Wanneer duidelijk wordt dat de werkelijkheid er anders uitziet dan de aangepaste/gemanipuleerde realiteit, leidt dat tot cognitieve dissonantie in de vorm van ontkenning van de feiten.
2. *Otrjad mobilnij osobogo naznatsjenija*. Oproerpolitie die in de Sovjetperiode onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken viel. Tegenwoordig heeft iedere *Oblast* (regio) en het gros van de grote steden een OMON-eenheid. Sinds 2011 worden ze KON genoemd. OMON-eenheden hebben deel genomen aan de Russische missies in Zuid-Ossetië, Tsjetsjenië en hebben acties uitgevoerd in Wit-Rusland.

Rusland heeft onlangs een tankleger opgericht. Foto: Wikipedia, Vitaly V. Kuzmin

Boekbespreking

Britse raids in de Tweede Wereldoorlog

Altijd moedig, maar soms op het roekeloze af

Kolonel b.d. drs. A.E. de Rooij

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben de Britten een groot aantal raids uitgevoerd op door Duitsland, Japan en Italië bezet gebied. Deze raids waren stuk voor stuk dappere pogingen de vijand aan te pakken. Ze waren niet altijd succesvol, maar zorgden er stuk voor stuk voor dat de vijand zijn handen vol had.

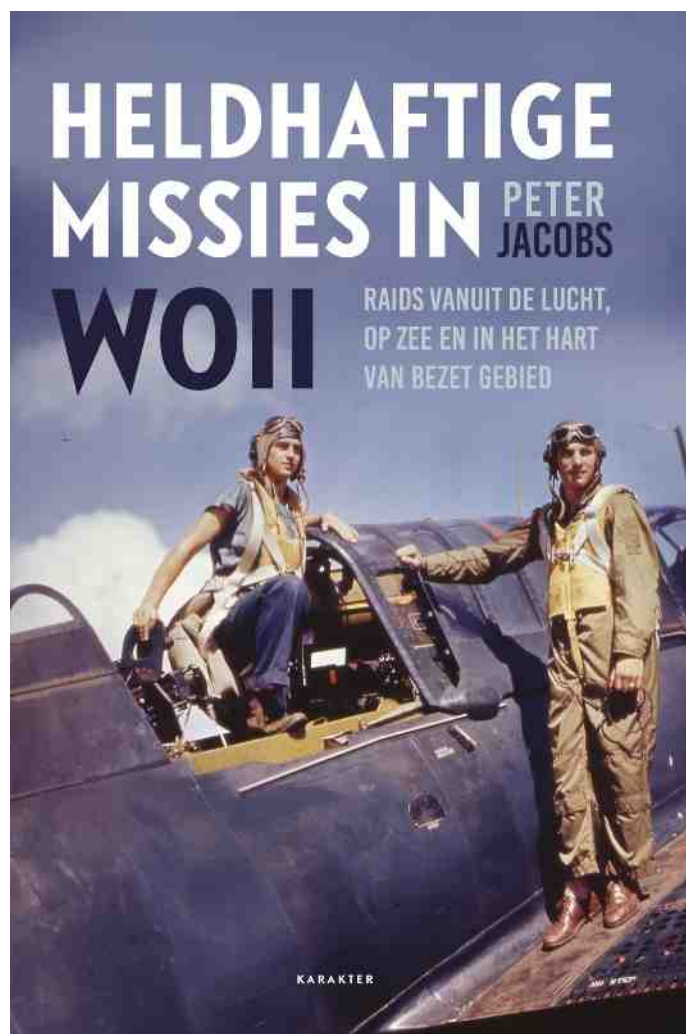
In het boek 'Heldhaftige missies in WOII' beschrijft Peter Jacobs dertig van deze missies. Ze vonden plaats op het land, ter zee en in de lucht. Sommige zijn bekend bij een groter publiek, zoals de verovering van de Pegasusbrug tijdens D-day, de luchtlanding bij Arnhem in september 1944 en de actie van de Dam Busters. Anderen zijn relatief onbekend, zeker buiten het Verenigd Koninkrijk. Hieronder vallen bijvoorbeeld de luchtaanvallen op de bruggen bij Maastricht in mei 1940 en die op de gevangenis van Amiens in begin 1944. En de commandoraid van de Cockleshell Heroes tegen de Duitse binnenscheepvaart op de rivieren bij Bordeaux in december 1942, is weliswaar *well known* bij het Britse publiek, maar weinig bekend op het vasteland. De beschreven missies verschillen ook in omvang. Bij onder meer de luchtaanvallen op de bruggen bij Maastricht en de acties van dwergonderzeeërs tegen de Tirpitz werden uitgevoerd door respectievelijk acht en twaalf man. Bij operaties van de Chindits in Birma en de luchtlandingen bij Arnhem waren duizenden militairen betrokken.

De missies hadden echter minstens één ding gemeen. Ze werden uitgevoerd door moedige militairen. In een aantal gevallen was zelfs sprake van overmoed. Een goed voorbeeld van het laatste was Operatie Aquatint, een verkenningstocht van de Small Scale Raiding Force in september 1942 naar de Normandische plaats Sainte-Honorine-des Pertes. Elf mannen werden in Normandië aan land gezet. Niet een keer terug.

Dit is niet de enige mislukte actie in het boek. De al genoemde luchtlandingen bij Arnhem, maar ook de raid in 1942 tegen de Franse kustplaats Dieppe zijn operaties die in een fiasco uitmondden. Hier staan echter grote successen tegenover. Denk in dit geval aan de luchtaanvallen op de Italiaanse vloot in Tarente, de commandoraiden tegen het Noorse eiland Vågsøy en tegen de radarinstallatie bij het Franse Bruneval. De eerder genoemde actie van de Dam Busters en de luchtlanding bij de Pegasusbrug behoren ook tot de successen.

Peter Jacobs, een voormalig gevechtsvlieger, beschrijft de dertig missies op een duidelijke manier. Het boek heeft echter ook tekortkomingen. In de eerste plaats strooit de schrijver met namen van bij de missies betrokken militairen. Soms ziet de lezer hierdoor door de bomen het bos niet meer. Daarnaast ontbreken er kaarten in het boek. Dit noodzaakt de geïnteresseerde lezer - zeker bij de minder bekende missies - een atlas erbij te pakken of het internet te raadplegen. Ook staat er een klein aantal storende fouten in het boek. Zo wordt het Italiaanse slagschip Caio Duilo geclassificeerd als torpedobootjager en wordt de niet bestaande rang van kapitein-ter-zee eerste klasse gehanteerd. Ondanks dit is het boek erg goed leesbaar en houdt het de aandacht van de lezer vast. Voor de in militaire geschiedenis geïnteresseerden is het zeker de moeite waard.

Heldhaftige missies in WOII
Peter Jacobs
Karakter Uitgevers B.V.
ISBN 9789045210551
€ 19,99
303 blz.

Defensienieuws

kolonel b.d. drs. A.E. de Rooij

USS Zumwalt, het meest geavanceerde oorlogsschip ter wereld, in dienst gesteld

Het nieuwste en technologisch meest geavanceerde oorlogsschip van de Amerikaanse Marine, USS Zumwalt (DDG 1000) is op 15 oktober jl. in Baltimore in actieve dienst gesteld.

Zumwalt is het naamgevende schip van een klasse multimissie *destroyers* van de jongste generatie en beschikt over een modern elektrische voortstuwings-systeem, een speciale romp voor betere prestaties bij zware zeegang en een *stealth* ontwerp. Ook zijn de modernste sensoren en wapensystemen geïnstalleerd.

In zijn speech ter gelegenheid van de indienststelling zei de Amerikaanse staatssecretaris van de Marine, Ray Mabus, dat het schip het voorbeeld is van een maatregel om de operationele stabiliteit van de marine te vergroten en zo de Verenigde Staten een strategische voorsprong te geven. Hierdoor zijn de Amerikaanse Marine en het Korps Mariniers als enige in staat tot wereldwijde inzet waarbij ze stabiliteit garanderen, bondgenoten een hart onder de riem steken, tegenstanders afschrikken en het Amerikaanse leiderschap voorzien van opties om te reageren op crises.

De Zumwalt klasse is in staat een veelheid aan taken uit te voeren, zoals afschrikking, *power projection*, *sea control* en commandovoering. Tijdens de taakuitvoering zorgen de *stealth* eigenschappen van het schip ervoor dat het moeilijk is op te sporen of het zich nu in kustwateren ophoudt of zich op volle zee bevindt.

Volgens de commandant van de Zumwalt, kapitein ter zee James Kirk, is er maar één ding indrukwekkender dan de prestaties van het schip en dat is de professionaliteit van de bemanning.

Bron: Navy News Service

USS Zumwalt. Foto: US DoD

Het 'armored multi-purpose vehicle'. Foto: BAE Systems

Een Leguan in actie. Foto: KMW

Nederland bestelt Leopard 2 brugleggende tanks

Op 21 december 2016 kondigde Krauss-Maffei Wegmann (KMW) aan dat het bedrijf een contract was verleend voor de levering van vijf brugleggende tanks van het type Leguan aan de Koninklijke Landmacht (KL). Volgens KMW is de order geplaatst door de Duitse Bundeswehr in opdracht van de Defensie Materieel Organisatie (DMO). De waarde van de order is niet bekend gemaakt.

Overeengekomen is dat deze brugleggende tanks, gebouwd op het onderstel van bestaande Leopard 2 gevechtstanks, aan de KL geleverd zullen worden in 2019 en 2020. De nieuwe brugleggers zullen de Biber brugleggende tanks, die momenteel bij de KL in dienst zijn en zijn gebouwd op het onderstel van de Leopard 1, vervangen. Opleidingsuitrusting en reservedelen zijn inbegrepen in de order, evenals een optie voor aanvullende Leguan brugleggers.

De Leguan brugleggende tank kan twee bruggen van 14 meter vervoeren of één brug van 26 meter. Beide types zijn 4 meter breed en kunnen onder pantser worden gelanceerd. In het geval van de 14 meter lange brug neemt dit vijf minuten in beslag. Lancering van een 26 meter lange brug duurt zes minuten. De Leguan kan bruggen koppelen om grotere afstanden te overbruggen.

Oorspronkelijk waren de bruggen van de Leguan ontworpen voor voertuigen tot 70 ton (MLC 70). De meest recente uitvoeringen hebben echter een militaire gewichtsklasse van 80 wegens het toenemende tonnage van gevechtsvoertuigen als de Leopard 2 en de PzH 2000. De te vervangen bruggen van de Biber hebben een militaire gewichtsklasse van 60 en zijn 20 meter lang. De KL is de zesde klant voor de Leguan brugleggende tank. De legers van Duitsland, Finland, Singapore, Zweden en Zwitserland gingen haar voor.

Bron: Jane's

Nieuwe gepantserde 'multi-purpose' voertuigen voor de Amerikaanse Landmacht

De eerste exemplaren van het nieuwe gepantserde *multi-purpose* voertuig (*armored multi-purpose vehicle*, AMPV) van de Amerikaanse Landmacht zijn afgelopen december in Pennsylvania van de band gerold. Het AMPV gaat de oude voertuigen van de M113-familie, die uit 1960 stamt, vervangen. Het is de bedoeling dat 32% van het voertuigenbestand van een *armored brigade combat team* gaat bestaan uit AMPV's. Volgens de projectofficier heeft het AMPV meer vermogen en mobiliteit dan de M113. De overlevingskansen van het voertuig op het moderne slagveld overtreffen die van de M113 in ruime mate.

De eerste geproduceerde voertuigen betroffen de algemene versie van het AMPV. Andere versies zijn bestemd voor commandovoering, geneeskundige behandeling en geneeskundige afvoer. Daarnaast komt er een mortiertrekker.

Bron: Army News Service

Brazilië bestelt nieuwe pantserwielvoertuigen

Het Logistiek Commando (CoLog) van de Braziliaanse Landmacht kondigde op 22 november 2016 aan dat het 1580 VBTP-MR Guarani 6x6 amfibische pantserwielvoertuigen gaat bestellen bij de Zuid-Amerikaanse dochter van Iveco.

De voertuigen zullen worden geleverd tussen nu en 2035. De bestelling bestaat uit vier deelleveringen van respectievelijk 723, 547, 275 en 35 stuks. Varianten die worden geleverd zijn de troepentransport-, verbindings-, commandovoerings-, gewondentransport- en 120 mm mortiersversies. Diverse varianten zullen worden uitgerust met bemande of onbemande boordwapens. De bemande versie kan onder pantser worden afgevuurd. De totale bestelling heeft, inclusief gerelateerd materiaal en ondersteuning, een omvang van 1,76 miljard US dollar en vult de vloot aan van 203 Guarani's waarover de Braziliaanse Landmacht reeds beschikt.

De standaarduitvoering van de Guarani is uitgerust met een motor met 363 pk, een automatische versnellingsbak en propellers voor voortstuwung in het water. Verder beschikt het voertuig onder meer over een radio met geïntegreerd GPS, intercom en een *battle management* systeem. De Guarani is beschermd tegen ballistische projectielen en tegen mijnen. Zo nodig kan de ballistische bescherming versterkt worden.

Bron: Jane's

Een Guarani 6x6. Foto: Wikipedia, Andre Gustavo Stumpf Filho

Noorwegen wil Poseidon maritieme patrouille vliegtuigen aanschaffen

Eind december 2016 heeft het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken in principe toestemming verleend voor de levering aan Noorwegen van P-8A Poseidon maritieme patrouille vliegtuigen. Hiermee is een bedrag gemoeid van ongeveer 1,75 miljard US dollar. De Noorse regering heeft een verzoek ingediend bij de Amerikaanse regering om maximaal vijf van dergelijke toestellen te verwerven. In de levering zijn inbegrepen elektro-optische en infrarood sensoren, akoestische waarnemingssystemen, radar en systemen voor elektronische ondersteuningsmaatregelen. Daarnaast betreft de mogelijke order o.a. 2000 sonoboeien, reservemotoren en andere reserveonderdelen en trainings- en operationele ondersteuning.

Door de voorgenomen levering blijft Noorwegen in staat maritieme patrouillevluchten uit te voeren na het buiten dienst stellen van de meer dan 40 jaar oude P-3 Orion vliegtuigen. Het betreft een binnen het Europese deel van de NAVO schaarse capaciteit.

Bron: Defense Security Cooperation Agency

Een EC-130H Compass Call boven het Vrijheidsbeeld. Foto: Airman Magazine

Amerikaanse Luchtmacht onthult de inzet van Compass Call tegen IS

De Amerikaanse Luchtmacht (USAF) zet zijn EC-130H Compass Call Hercules toestellen voor speciale opdrachten in het Midden-Oosten in om de Islamitische Staat (IS) te "desoriënteren" door "massaal verwarring en frictie" in haar operaties te veroorzaken. Deze onthulling deed de USAF op haar website op 14 december jl. Dit gaf een zeldzaam inzicht in de normaliter in een wolk van geheimhouding gehulde wereld van de EC-130H eenheden en hun activiteiten op het gebied van elektronische oorlogsvoering.

Volgens luitenant-kolonel Josh Koslov, commandant van het 43e Expeditionary Electronic Attack Squadron, wordt met de inzet van Compass Call ter ondersteuning van de Irakese strijdkrachten, IS de mogelijkheid ontnomen om leiding te geven aan haar eenheden en aanvallen gecoördineerd uit te voeren. "Als je niet kunt praten, kun je ook niet vechten. Dat is erg eenvoudig", voegde hij er aan toe.

De EC-130H is ingericht voor taken op het gebied van tactische commandovoering, met name om commandovoering door vijandelijke eenheden te verhinderen. Het toestel verhindert met geluidsgolven de vijandelijke communicatie of het verstoort de overdracht van informatie die essentieel is voor de commandovoering. Het vliegtuig heeft een bemanning van 13 personen, waarvan er negen de elektronica bedienen. Hiertoe behoren linguïsten die doelen van IS, zoals strijders en installaties, helpen op te sporen.

De USAF beschikt over slechts 14 EC-130H toestellen. Dit maakt Compass Call is een schaars middel waar een grote vraag naar is. Omdat deze toestellen meer dan 50 jaar oud zijn, is veel onderhoud en andere ondersteuning nodig om aan de vraag te voldoen en voldoende toestellen beschikbaar te hebben. De EC-130H kwam in dienst in 1982 en werd voor het eerst ingezet boven Panama in 1989 tijdens operatie Just Cause. Daarna zijn de toestellen onder meer gebruikt boven Haïti, Kosovo en Servië. Sinds 2002 is Compass Call vrijwel onafgebroken in actie geweest boven Afghanistan en Irak.

Bron: Jane's

Een P-8a Poseidon en zijn voorganger, een P-3 Orion, Foto US Navy